RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI

Murtozayeva Xusnora Erkin qizi
O`zDJTU, Registrator ofisi hisobchi menedjeri

Qabul qilindi: 07.01.2025
Ko‘rib chiqildi: 08.01.2025
Tasdiqlandi: 09.01.2025

Kalit so‘zlar:
raqamli iqtisodiyot, kichik biznes, tadbirkorlik, innovatsiya, iqtisodiy o‘sish, raqamli texnologiyalar.

Annotatsiya. Mazkur tezisda raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarining rivojlanish xususiyatlari, ularning milliy iqtisodiyotdagi o‘rni hamda raqamli texnologiyalar asosida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari yoritilgan. Tadqiqot davomida kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash orqali iqtisodiy o‘sishni ta’minlash masalalari ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi iqtisodiy munosabatlarning yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda. Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari iqtisodiy o‘sishning muhim drayverlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ayniqsa, xizmatlar ko‘rsatish, savdo va ishlab chiqarish sohalarida raqamli texnologiyalardan foydalanish tadbirkorlik faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Kichik biznes va tadbirkorlik milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu soha aholi bandligini ta’minlash, raqobat muhitini shakllantirish va yalpi ichki mahsulot hajmini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes subyektlari yangi bozorlarni egallash, xarajatlarni kamaytirish va xizmatlar sifatini oshirish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda.

Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalarning joriy etilishi kichik biznes faoliyatini sezilarli darajada soddalashtiradi. Xususan, elektron tijorat platformalari, onlayn to‘lov tizimlari va raqamli marketing vositalari tadbirkorlik subyektlariga o‘z mahsulot va xizmatlarini keng auditoriyaga taklif etish imkonini bermoqda. Bu esa kichik biznesning bozor raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq, raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes rivojlanishida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, tadbirkorlarning raqamli savodxonligi yetarli darajada shakllanmaganligi, zamonaviy axborot

texnologiyalarini joriy etish uchun moliyaviy resurslarning cheklanganligi hamda infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi kichik biznes rivojiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini raqamli transformatsiya jarayoniga faol jalb etish zarur. Avvalo, tadbirkorlar uchun raqamli texnologiyalar bo‘yicha o‘quv kurslari va treninglar tashkil etish, ularga imtiyozli kreditlar va grantlar ajratish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, elektron hukumat xizmatlarini kengaytirish orqali tadbirkorlik faoliyatini yuritish bilan bog‘liq byurokratik to‘siqlarni kamaytirish lozim. Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznesni rivojlantirishda innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlash alohida ahamiyat kasb etadi. Innovatsion g‘oyalar va startap loyihalarni moliyalashtirish orqali yangi ish o‘rinlari yaratiladi hamda iqtisodiyotning raqobatbardoshligi oshadi. Bu esa uzoq muddatda barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashga xizmat qiladi.

Olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish milliy iqtisodiyotning barqaror o‘sishini ta’minlashda muhim omil hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni tadbirkorlik faoliyatiga keng joriy etish orqali ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish jarayonlarining samaradorligi oshadi, xarajatlar qisqaradi hamda mahsulot va xizmatlarning raqobatbardoshligi kuchayadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli iqtisodiyot kichik biznes subyektlari uchun yangi imkoniyatlar yaratib, ularning bozor ishtirokini kengaytiradi. Elektron tijorat, raqamli to‘lov tizimlari va onlayn marketing vositalaridan foydalanish kichik biznesning ichki va tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini sezilarli darajada oshirmoqda. Bu esa yalpi ichki mahsulot hajmining oshishiga, aholi bandligining ta’minlanishiga va daromadlar darajasining ko‘tarilishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes rivojida mavjud bo‘lgan muammolarni e’tibordan chetda qoldirib bo‘lmaydi.

Xususan, tadbirkorlarning raqamli savodxonligi yetarli darajada shakllanmaganligi, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish uchun moliyaviy resurslarning cheklanganligi hamda raqamli infratuzilmaning ayrim hududlarda yetarli darajada rivojlanmaganligi kichik biznesning raqamli transformatsiyasini sekinlashtirmoqda. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun davlat tomonidan kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan kompleks choralar amalga oshirilishi zarur. Jumladan, tadbirkorlar uchun raqamli texnologiyalar bo‘yicha malaka oshirish dasturlarini kengaytirish, imtiyozli kreditlar va grantlar ajratish, shuningdek, raqamli infratuzilmani rivojlantirishga yo‘naltirilgan investitsiyalar hajmini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o‘sishning muhim drayveri bo‘lib, uning samarali rivojlanishi davlat, xususiy sektor va jamiyat o‘rtasidagi o‘zaro

hamkorlikka bevosita bog‘liqdir. Shu bois mazkur yo‘nalishda olib borilayotgan islohotlarni izchil davom ettirish va ularni amaliyotga samarali joriy etish mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta’minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
4. Vazirlar Mahkamasining kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashga doir qarorlari.
5. Tapscott D. The Digital Economy. – New York: McGraw-Hill, 2018.
6. Xolmirzayev N. Raqamli iqtisodiyot va tadbirkorlik rivoji. – T.: Iqtisodiyot, 2021.
7. Abdullayev A. Kichik biznes va innovatsion rivojlanish. – T.: Fan va texnologiya, 2020.